

της διδακτικής τῶν μαθημάτων τούτων. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Νικ. Σ. Μπάρκα πληροῦ μέγα κενὸν τῆς ἐν Ἑλλάδι βιβλιογραφίας τῆς Διδακτικῆς τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν μαθημάτων, εὐχόμεθα δὲ ὅπως καὶ εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον εὐρεθῶμεν εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ κρίνωμεν καὶ ἄλλας ἐπιστημονικὰς πραγματείας του.

Ε. ΣΤΑΜΑΤΗΣ

* *

ΘΕΟΔ. Ν. ΚΟΝΤΑΡΓΥΡΗ, καθηγητοῦ φυσικῶν, πρώην Γενικοῦ Γραμματέως Ὑπουργοῦ Προνοίας. *Τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων*. Ἔκδ. 2α, Βάρκιζα 1958 σελ. 53.

Ἡ ὑπὸ κρίσιν πραγματεία τοῦ κ. Κονταργύρη εἶναι ὀλοκλήρως καὶ ἐπέκτασις μιᾶς ὀμιλίας του, γενομένης ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς πρὸ μεγάλης συγκεντρώσεως ὁμογενῶν ἐξεχόντων ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ Πολιτείᾳ. Ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας του ὁ κ. Κονταργύρης ἀναφέρεται εἰς τὴν θεμελίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι. Ἡ ἀνθρωπότης, χάρις εἰς τὴν σοφίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, κατάρθωσε νὰ ἐξαρθῇ πέρα πάσης ὕλιστικῆς ἀντιλήψεως καὶ νὰ δημιουργήσῃ ὄχι μόνον τὸν σημερινὸν τεχνικὸν πολιτισμὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐδραιώσῃ τὸν πνευματικὸν πολιτισμὸν. Πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ἀντιλήψεων του τούτων ὁ κ. Κονταργύρης παραθέτει τὰς γνώμας παλαιῶν σοφῶν ἀνδρῶν, τινὰς τῶν ὁποίων κρίνομεν σκόπιμον, ὅπως μεταφέρωμεν ἐνταῦθα.

Ἰσοκράτους : Τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπεν ἡ πόλις ἡμῶν περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι γεγῶνασι καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους, ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν τεκμήριον εἶναι· καὶ μᾶλλον Ἑλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας. (Πανηγυρ. 50 ε).

Γκαίτε (Goethe) : Ὅ,τι εἶναι ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία διὰ τὸν ἀνθρώπον, τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ αἱ Ἀθῆναι διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἑλλάς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Χέρντερ (Herder) : Ὅπως τὰ ἄνθη στολίσουν τὴν γῆν καὶ τὰ ἄστρα τὸν οὐρανόν, οὕτω καὶ αἱ Ἀθῆναι στολίζουν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἑλλάς ὀλόκληρον τὴν οἰκουμένην.

Περαιτέρω ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει ἐν ἀδρααῖς γραμμααῖς τὸ ἔργον καὶ τὰς σοφὰς ῥήσεις τῶν τραγικῶν ποιητῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ φιλοσοφικὸν ἔργον τῶν τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Τὰ αἷτια τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὁ κ. Κονταργύρης ἀποδίδει εἰς τοὺς κάτωθι λόγους : 1) Εἰς τὸ γεωγραφικὸν πλάτος, ὅπου εὕρσκεται ἡ Ἑλλάς. 2) Εἰς τὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους καὶ τὸν πολυσχιδῆ καὶ πολύμορφον ὀριζόντιον καὶ κάθετον διαμελισμὸν τῆς χώρας ἡμῶν. 3) Εἰς τὴν βαθεῖαν πίστιν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Θεόν. 4) Εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος καὶ 5) Εἰς λόγους βιολογικοὺς, τοὺς ὁποίους ὅμως ἀκόμη ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ καθορίσῃ ἐπακριβῶς.

Ἡ ὅλη πραγματεία τοῦ κ. Κονταργύρη διέπεται ὑπὸ βαθυτάτης γνώσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γραμματείας καὶ ὑπὸ ἀπεριορίστου ἀγάπης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν πατρίδα. Ὅθεν ὀρθῶς τερματίζει ταύτην ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς ῥήσεως τοῦ Εὐριπίδου :

Εἰκὸς δὲ παντὶ καὶ λόγῳ καὶ μηχανῇ,
Πατρίδος ἐρῶντι ἐκπνεῖν σωτηρίαν.

Ε. ΣΤΑΜΑΤΗΣ